

HRONOLOGIJA

HRONOLOGIJA DOGAĐAJA: 12. april 2009. – 1. oktobar 2009.

12. APRIL

BERLIN - Ivan Džon Demjanjuk (89), optužen za zločine u Drugom svetskom ratu, deportovan je iz SAD u Nemačku. Nemačko tužilaštvo tereti Demjanjuka da je u poljskom koncentracionom logoru Treblinka-Sobibor, gde je radio kao čuvar tokom Drugog svetskog rata, učestvovao u ubistvu najmanje 29.000 Jevreja iz Evrope. Slučaj protiv njega pokrenut je 1977. kada je američko Ministarstvo pravde pokrenulo postupak za oduzimanje državljanstva. Pošto su u javnost procurile informacije da je u logoru smrti Treblinka bio noćni čuvar poznat pod imenom „Ivan Grozni“, suđeno mu je u Izraelu, gde je 1988. i proglašen krivim za ratne zločine i zločine protiv čovečnosti. Međutim, izraelski Vrhovni sud preinačio je tu presudu. Američki sud mu je 2002. ponovo oduzeo državljanstvo, a imigracioni sudija je 2005. doneo odluku da Demjanjuk može biti deportovan u Nemačku, Poljsku ili u Ukrajinu.

SARAJEVO - Tela 33 civila ubijenih u Bratuncu 1992. godine, sahranjena su na groblju u Bratuncu. Najmlađa žrtva je šestomesečna beba Narcisa Salihović. Do sada je na groblju Veljaci u Bratuncu identifikovano i ukopano ukupno 170 civila, a na spisku bošnjačkih žrtava iz Bratunca se nalaze imena 603 osobe.

7.MAJ

SARAJEVO - Posebno odeljenje Tužilaštva BiH za ratne zločine podiglo optužnicu protiv Tuzlaka Izeta Smajića (48), zvanog Izo i Bil, zbog ratnog zločina protiv ranjenika i bolesnika.

Ovaj bivši pripadnik rezervnog sastava MUP, samostalne čete "Mosnik", optužen je da je 15. maja 1992. u Tuzli, pucao u usta iz pištolja Radovovanu Krstiću, vojniku JNA. Život Krstiću spasili su lekari u bolnici "Dr Mustafa Mujbegović" u Tuzli. Sud BiH potvrdio optužnicu.

8.MAJ

ZAGREB- Branimir Glavaš, prvooptuženi u procesu za ratni zločin nad civilima srpske nacionalnosti u Osijeku 1991. godine, osuđen u Županijskom sudu u Zagrebu na 10 godina zatvora. Sudsko veće Županijskog suda proglasilo je Glavaša krivim po komandnoj odgovornosti u slučajevima „Selotejp“ i „Garaža“, koji su protiv njega vođeni, pa je u jednom dobio presudu od pet, a u drugom osam godina, iz čega mu je izvedena jedinstvena kazna od 10 godina zatvora. Drugooptuženi Ivica Krnjak osuđen je na osam godina zatvora, Gordana Getoš - Magdić na sedam, a ostala trojica optuženih Dino Kontić, Tihomir Valentić i Zdravko Dragić, osuđeni su na po pet godina.

15. MAJ

SARAJEVO - Vanraspravno Žalbeno veće Suda BiH donelo odluku o puštanju iz pritvora Branimira Glavaša. Odluka je doneta po žalbi Glavaševog advokata na odluku Suda BiH. Sud BiH odredio je Glavašu jednomesečni pritvor, ali je ta odluka ukinuta. Tužilaštvo BiH je od suda tražilo određivanje pritvora i utvrđivanje činjenica na osnovu kojih je Glavaš podneo zahtev za dobijanje državljanstva BiH.

Branimir Glavaš je po izricanju presude u Hrvatskoj pobjegao je u BiH, gde je oktobra 2008. godine zatražio državljanstvo jer su mu roditelji poreklom iz Hercegovine.

Sud BiH je prihvatio činjenicu da je Glavaš 22. oktobra prošle godine na zakonit način stekao državljanstvo BiH, ali je zaključio da je upis u državljanstvo zatražen sa očiglednom namerom izbegavanja izvršenja presude za krivično delo ratnog zločina.

HAG - Tužilaštvo Haškog tribunala zatražilo je od sudija da optuženima Milanu i Sredoju Lukiću izrekne kazne doživotnog zatvora zbog zločina nad muslimanima u Višegradu 1992-94. godine.

16. MAJ

BEOGRAD - Interpol Srbije počeo je sa raspisivanjem međunarodnih poternica za više osoba osumnjičenih za ratne zločine počinjene 3. maja 1992. u Dobrovoljačkoj ulici u Sarajevu, potvrdio je MUP.

LONDON - Vrhovni sud u Londonu odbio žalbu Milana Španovića na raniju odluku o izručenju Hrvatskoj, gde je 1993. godine osuđen na 20 godina zatvora zbog ratnog zločina. Taj sud je još 30. 2008. odlučio u korist Hrvatske, ali je Španović uložio žalbu na odluku o izručenju. On se u Velikoj Britaniji nalazio od 1998. godine, ali je otkriven tek 2006, kada je dobio sudsku opomenu zbog krađe u dućanu u mestu Saton. Španoviću se sudilo u odsustvu na Županijskom sudu u Sisku, gde je 17. novembra 1993. pravosnažno osuđen na 20 godina zatvora za ratni zločin, maltretiranje, mučenje i proterivanje civila i paljenje njihove imovine u selima Maja i Svračica u Glinskom polju.

JANGUN - Liderki mjanmarske opozicije Aung San Su Ći počinje novo suđenje, iako joj stara kazna još nije istekla. Dobitnica Nobelove nagrade za mir Aung San Su Ći je od proteklih 19 godina, 13 provela u zatočeništvu. Poslednja kazna od šest godina trebalo je da joj istekne 27. maja, ali se vojna hunta već potrudila da joj izlazak na slobodu zameni novim slanjem na sud. Pod optužbom da je prekršila pravila kućnog pritvora, Su Ći je prebačena u jedan od zloglasnijih zatvora. Su Ći je optužena da je dozvolila Amerikancu Džonu Vilijamu Jetou da dva dana provede u njenom domu.

18. MAJ

HAG - Vođa darfurskih pobunjenika Bahar Idris Abu Garda (46), optužen za ratne zločine počinjene u sukobu u sudanskoj oblasti Darfur, predao se Međunarodnom krivičnom sudu u Hagu i pozvao sudanskog predsednika da uradi isto. Abu Garda prvi je osumnjičeni koji će se pojaviti pred tim sudom zbog sukoba u Darfuru.

5. JUNI

BEOGRAD - Državni tužilac Portugala Fernando Monteiro i v.d. republičkog javnog tužioca Srbije Slobodan Radovanović potpisali sporazum o borbi protiv transnacionalnog kriminala.

SARAJEVO - Tužilaštvo BiH podiglo optužnicu protiv Željka Ivanovića, zvanog Arkan, zbog genocida na području opštine Srebrenica. Tužilaštvo tereti Arkana jer je, kako se tvrdi, kao pripadnik Drugog odreda specijalne brigade policije MUP-a RS jula 1995. na području Srebrenice, „učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu kako bi se delimično istrebila grupa Bošnjaka“.

BANJALUKA - Zbog ratnog zločina počinjenog nad više od 200 civila srpske nacionalnosti 16. maja 1992, u sarajevskom naselju Pofalići, MUP RS podneo je krivične prijave protiv 51 osobe. Tela ubijenih ni do danas nisu pronađena. Član Operativnog tima za traženje nestalih osoba RS Slobodan Škrba naveo je da su tela odvožena na gradsku deponiju i tu uništena.

16. JUNI

BANJALUKA - Sudsko veće banjalučkog Okružnog suda osudilo je Sulejmana Berbića i Ćamila Bilića iz Večića kod Kotor Varoši na ukupno 26 godina zatvora zbog zločina nad srpskim civilima i ratnim zarobljenicima 1992. godine. Bilić (41) je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 13,5 godina, dok je Berbić (47) osuđen na kaznu od 12,5 godina robije. Bilić i Berbić osuđeni su jer su kao pripadnici muslimansko-hrvatskih snaga od kraja jula do kraja oktobra 1992. u selu Večići zlostavljali zarobljene civile i pripadnike VRS, a dve njihove žrtve su podlegle mučenjima.

18. JUNI

BEOGRAD - Veće za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu osudilo je četvonce pripadnika jedinice "Škorpioni" na ukupno 75 godina zatvora zbog ratnog zločina u Podujevu, marta 1999. godine. Željko Đukić, Dragan Medić i Dragan Borojević osuđeni su na kaznu od po 20 godina zatvora, dok je Miodrag Šolaja osuđen na 15 godina zatvora, pošto je krivično delo izvršio kao mladi punoletnik, pa mu se nije mogla izreći maksimalna kazna. Oni su osuđeni za ubistvo 14 albanskih civila, od kojih sedmoro maloletnika, i ranjavanje petoro dece u Podujevu 28. marta 1999. godine.

22. JUNI

GRAČANICA - Porodice radnika ugljenokopa Belačevac kod Obilića, kidnapovanih pre 11 godina, apelovale su na Euleks da se uključi u rasvetljavanje sudbine njihovih najbližih. Devetoro Srba radnika ugljenokopa su 22. juna 1998. u jutarnjim satima iz autobusa izvukli pripadnici OVK i odveli ih u nepoznatom pravcu. Na KiM se među nestalima vodi 551 osoba srpske i drugih nealbanskih nacionalnosti.

ARUŠA - Međunarodni sud za zločine počinjene u Ruandi osudio bivšeg visokog državnog funkcionera Kaliksta Kalimanzira na 30 godina zatvora zbog genocida. Kalimanzira je bio šef kabineta ministarstva unutrašnjih poslova za vreme

genocida 1994. godine. Osuđen je zbog masakra pripadnika plemena Tutsi na području Butarea na jugu zemlje. Prema presudi, Kalimanzira nije ubijao, ali je ohrabrio pripadnike Tutsija da se okupe na planinu Kabuje znajući da će biti ubijeni.

23. JUNI

BEOGRAD - Veće za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu osudilo na 20 godina zatvora Damira Siretu za ratni zločin na poljoprivrednom dobru Ovčara kod Vukovara 1991. godine. Sireta je optužen da je kao pripadnik TO Vukovara, koja bila u sastavu tadašnje JNA, bio u vodu koji je streljao hrvatske zarobljenike na jami Grabovo, na Ovčari, u noći između 20. i 21. novembra 1991. godine.

7. JULI

ZAGREB - Vrhovni sud Hrvatske osudio je na osam godina zatvora bivšeg policajca Mihajla Hrastova zbog ubistva 13 i ranjavanja dvojice zarobljenih srpskih rezervista na Koranskom mostu na prilazu Karlovcu septembra 1991. godine. Vrhovni sud preduzeo je za hrvatsko sudstvo neuobičajenu praksu, pa je nakon trećeg obaranja oslobađajuće presude koju je Hrastovu izrekao Županijski sud u Karlovcu rasprava obavljena u Vrhovnom sudu, koji je presudu uputio sudu u Karlovcu. Presuda koja je dostavljena svim strankama u suđenju datirana je iz maja, a nakon dostavljanja sudu počeli su teći rokovi za žalbe koje će se uputiti Vrhovnom sudu.

ZAGREB - Bivši predsjednik RSK Milan Martić, osuđen u Haškom tribunalu na 35 godina zatvora zbog ratnih zločina u Hrvatskoj 1991-95, prebačen je u zatvor u estonskom gradu Tart.

8. JULI

PRISTINA - Međunarodni tužilac Robert Din optužio pripadnike Lapske grupe OVK za ilegalno pritvaranje i torturu nad albanskim civilima, čime su izvršili ratni zločin. Među optuženima je i bivši komandant Operativne zone OVK za Lab i poslanik Skupštine Kosova Rustem Mustafa. Mustafa, poznat pod nadimkom komandant Remi, takođe je i potpredsjednik vladajuće Demokratske partije Kosova kosovskog premijera Hašima Tačija. Optuženi su i bivši komandant vojne policije OVK za Lap Nazif Mehmeti i rukovodilac Obaveštajne službe OVK za Lap Ljatif Gaši. U novoj optužnici bivši pripadnici OVK nisu optuženi za ubistva za šta im se sudilo u prvom postupku.

BEOGRAD - NUNS podneo krivičnu prijavu protiv odgovornih osoba i novinara u RTV Beograd, RTV Novi Sad, dnevnim listovima „Politika“, „Večernje novosti“ i drugim koji su svojim uticajem i značenjem, kao državna medijska preduzeća, sproveli „ratnohuškačku propagandu“ 90-ih godina.

BEOGRAD - Tužilaštvo za ratne zločine Srbije podiglo optužnicu protiv Nenada Malića (48) iz Bečeja za ubistvo dva muslimanska civila i jednog pokušaja ubistva u Starom Majdanu u opštini Sanski Most u Bosni i Hercegovini 1992. godine.

14. JULI

SARAJEVO - Tužilaštvo BiH podiglo optužnicu protiv Zorana Marića, bivšeg pripadnika VRS, zbog ratnog zločina protiv civila na području Jajca. Marić je, navodno, 10. septembra 1992. učestvovao u nezakonitom zarobljavanju i nasilnom izvođenju iz kuća muslimana, od kojih su 23 ubijena na Tisovcu.

GNJILANE - Eksperti sudske medicine Euleksa u saradnji sa pripadnicima Kosovske policijske službe iz masovne grobnice u selu Kmetovcu nadomak Gnjilana ekshumirali su posmrtnu ostatku najmanje 11 osoba. Među žrtvama, nalaze se i posmrtni ostaci najmanje četvoro dece.

15. JULI

ZRENJANIN - Predstavnici Udruženja pravnika „Vukovar 1991“ i bivši zarobljenici logora u Stajićevo upoznali predsjednika Skupštine grada Zrenjanina Aleksandra Martona da će u oktobru posetiti lokacije logora Stajićevo i Begejci. Marton je podržao ideju Udruženja „Vukovar 1991“, napominjuć i da je to prirodan i ljudski čin, koji je u Zrenjaninu trebalo da se dogodi još pre 18 godina.

PNOM PEN - Kaing Guek Iv, poznatiji kao Dač, upravnik zloglasnog zatvora Tuol Seng, koji je osumnjičen za zločine protiv čovečnosti i ratne zločine suočio se sa potresnim svedočenjima bivših zatvorenika. Šezdesetšestogodišnji Dač je prva od pet centralnih figura režima Crvenih Kmera kojoj se sudi u tribunalu koji ima podršku UN. On se suočava sa optužbama za zločine protiv čovečnosti i ratne zločine kao komandant Tuol Sleng zatvora, u kojem je najmanje 14.000 ljudi bilo mučeno, a zatim i ubijeno. Dač je preuzeo odgovornost za mučenja i ubijanja u kampu, i izrazio je „gorčinu“ kada je svedočio. Ali je u

isto vreme postavio sebe u lanac komande gde je nepokoravanje često značilo smrt.

16. JULI

BEOGRAD - Predsednik Haškog tribunala Patrik Robinson izjavio je da je primetno da Srbija želi da poboljša odnose s tim sudom i pohvalio rad srpskog pravosuđa na procesuiranju „teških“ predmeta ratnih zločina. - Rad sudova u Srbiji i spremnost sudija da se bave izuzetno teškim predmetima, bez obzira na posledice na političkoj sceni, za svaku je pohvalu - rekao je Robinson nakon razgovora s predsednicom Vrhovnog suda Srbije Natom Mesarović u okviru prve posete Srbiji.

29. JULI

ZAGREB – Hrvatski predsednik Stjepan Mesić oduzeo ukupno 20 odlikovanja osmorici oficira. Odlukom koju je Mesić potpisao 20. jula, odlikovanja gube Mirko Norac, Tihomir Orešković i Stjepan Grandić, osuđeni za ratne zločine u Gospiću. Četvorici osuđenih za ratne zločine u kasarni "Lora", Tomislavu Duiću (u bekstvu već osam godina), Davoru Baniću, Anti Gudiću i Anđelku Botiću, takođe su oduzeta priznanja. Zbog počinjenih zlodela u Pakračkoj poljani, bez četiri odličja ostao je Siniša Rimac, pripadnik rezervnog sastava MUP. Njegovim "kolegama", takođe rezervistima policije, Ivanu Koradi, petostrukom ubici, i Vladimiru Zagorcu, do tada nosiocu osam odličja i jedne medalje, hrvatski predsednik oduzeo je odlikovanja (2008. odnosno, 2009. godine), ne čekajući pravosnažnu presudu.

2. AVGUST

ZAGREB - Hrvatska vlada pokrenula postupak za izmenu Sporazuma sa BiH o međusobnom izvršavanju sudskih odluka o krivičnim delima, kako bi se onemogućilo izbegavanje izvršenja pravosnažnih presuda. Prema rečima portparola Ministarstva pravde BiH Marine Bakić, i ta država sprema izmenu sporazuma s Hrvatskom o međusobnom izvršavanju sudskih odluka o krivičnim delima.

3. AVGUST

ZAGREB - Županijsko tužilaštvo u Karlovcu podiglo optužnicu protiv Miće Cekinovića (54), koji ima državljanstvo Hrvatske i Srbije, zbog krivičnog dela ratnog zločina protiv civila. Cekinović je optužen da je novembra 1991, kao komandir čete TO iz Primišlje, koja je bila u sastavu vojske SAO Krajine, na području Slunja i okolnih mesta, kršeći međunarodne konvencije o ratovanju, dozvoljavao i naređivao hapšenje, zlostavljanje i ubijanje Hrvata i paljenje i rušenje kuća. Optužnica Cekinovića tereti i zbog toga što su pripadnici njegove jedinice jednu osobu uhapsili, prebili i bez ikakvog pravnog osnova zatvorili, jednog su civila ubili i zapalili njegovu kuću, a veći deo hrvatskog stanovništva proterali.

5. AVGUST

PODGORICA - Crna Gora raspisala „crvenu" Interpolovu poternicu za petoricom optuženih za umešanost u ratni zločin protiv civilnog stanovništva, odnosno deportaciju 79 izbeglica - muslimana i Srba maja 1992. godine, u Podgorici, Herceg Novom, Vaš i Ulcinju. Potražuju se bivši šef crnogorske Službe državne bezbednosti Boško M. Bojović, Milosav M. Marković zvan Mića, Radoje B. Radunović, Duško D. Bakrač i Milorad M. Ivanović. Optužnica protiv devetorice podignuta je 19. januara 2009. godine i njima je određen pritvor, u kojem se od kraja januara nalaze Božidar J. Stojović zvan Božo, Milorad D. Šljivančanin zvan Šljivo, Branko I. Bujić zvan Banjo i Sreten Lj. Glendža zvan Sreto.

7. AVGUST

MERDARE - Na administrativnom prelazu Merdare predstavnici Komisije za nestala lica Vlade Srbije predali porodicama posmrtno ostatke tri osobe koje su kidnapovane i ubijene na Kosovu 1999. godine. Porodice su preuzele ostatke Milivoja Krstića, rođenog 1929. godine, koji je nestao u Dečanima, a telo je pronađeno u Donjem Ratišu. Zatim Vilke Krstić, rođene 1939. godine, a kidnapovane 1999. godine, takođe u Dečanima, i Zlate Jovanović, rođene 1941. godine, koja je nestala u Prištini.

12. AVGUST

MINHEN - Jozef Šojngraber (91), bivši oficir nacističke Nemačke, osuđen na doživotnu robiju zbog brutalnog ubistva 14 italijanskih civila iz mesta Falkano di Kortona u Toskani 1944. godine. Na jednom od poslednjih procesa nacističkim zločincima u Nemačkoj, Hitlerov oficir Jozef Šojngraber osuđen je na doživotni zatvor zbog masakra civila 1944. godine kod italijanskog grada Areca. Tokom suđenja nedvosmisleno je potvrđeno da je Šojngraberova jedinica 26. juna 1944, u Toskani, likvidirala grupu civila kao osvetu zbog pogibije dvojice nemačkih vojnika. Masakr je preživeo tada petnaestogodišnji Đino Maseti koji je bio jedan od svedoka na suđenju u Minhenu. Ovo je Šojngraberu druga kazna doživotnog zatvora. Za isti zločin je 2006. u Italiji dobio istu kaznu. Ostao je na slobodi zbog odredbe nemačkog ustava koji ne dopušta izručenje nemačkih državljana drugim zemljama.

LONDON - Nedoslednosti u načinu na koji Velika Britanija primenjuje međunarodno pravo omogućavaju

ratnim zločincima da nekažnjeno borave u toj zemlji, navodi Odbor za ljudska prava britanskog parlamenta. Vlada želi da zakonom primora britanske građane i one koji tu žive, a optuženi su za zločine u Ruandi i bivšoj Jugoslaviji, da se suoče sa pravdom.

20. AVGUST

ZAGREB - Milan Španović u tajnosti iz Velike Britanije prebačen u Hrvatsku i odmah smešten u pritvor u Sisku. Vrhovni sud u Londonu je u maju prihvatio garancije hrvatskog Ministarstva pravde da će Španoviću biti omogućeno novo i pravedno suđenje, kao i da neće biti diskriminisan na nacionalnoj osnovi.

11. SEPTEMBAR

BANJALUKA – Apelaciono veće Suda BiH osudilo Suada Kapića na 17 godina zatvora, zbog ratnog zločina počinjenog 1995. nad zarobljenim borcima VRS. Sud je uvažio žalbu Tužilaštva uloženu sa prvostepenu presudu kojom je Kapić bio oslobođen. Kapić je bio pripadnik Trećeg bataljona 517. cazinske brigade Petog korpusa Armije BiH. On je osuđen za zločin koji je izvršio u okviru operacije „Sana 95”, na području Sanskog Mosta. Kapić je učestvovao u zarobljavanju šest boraca VRS, u rejonu sela Dabar. Posle vezivanja zarobljenika, Kapić je ubio trojicu, a četvrtog teško ranio. Posle toga, on je jednom neidentifikovanom vojniku Armije BiH naredio da ubije teško ranjenog zarobljenika.

SARAJEVO - Sud BiH doneo rešenje kojim se određuje jednomesečni pritvor Aliji Osmiću, osumnjičenom za krivično delo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva na području Bugojna. Pripadnici Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA) uhapsili su Osmića 9. septembra na području Bugojna zbog postojanja sumnje da je 1993. godine počinio zločin protiv Hrvata u tom gradu.

23. SEPTEMBAR

BEOGRAD - Veće za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu oslobodilo krivice dvojicu nekadašnjih pripadnika specijalnih jedinica policije Sretena Popovića i Miloša Stojanovića, optuženih za povredu prava na pravično suđenje i mučenje braće Bitići. Trojica braće Bitići ubijeni su u Petrovom Selu 9. jula 1999. godine gde su dve godine kasnije u jednoj od dve grobnice pronađeni njihovi posmrtni ostaci. Bitići su bili američki državljani albanskog porekla i pripadnici tzv.

Atlantske brigade koja je delovala u sklopu OVK. Uhapšeni su krajem juna 1999. zbog ilegalnog ulaska u tadašnju SRJ zbog čega ih je sud u Prokuplju osudio na 15 dana zatvora, ali su četiri dana pre isteka kazne izvedeni i odvedeni u Petrovo Selo gde su ubijeni.

BEOGRAD - U Veću za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu počelo suđenje pripadnicima sedamnaestočlane „Gnjilanske grupe” OVK. Prema optužnici, oni se terete da su, od juna do septembra 1999, na teritoriji Gnjilana na svirep način ubili najmanje 80 Srba, Roma i Albanaca, dok se 34 civila vode kao nestali.

28. SEPTEMBAR

BEOGRAD - Veće za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu osudilo Iliju Jurišića na 12 godina zatvora zbog napada na kolonu JNA u Tuzli, 15. maja 1992. godine. Prema optužnici, Jurišić je kao visoki starešina MUP-a BiH i dežurni Operativnog štaba Javne bezbednosti Tuzla, a nakon prijema naredbe za napad od svog pretpostavljenog, svim naoružanim jedinicama bošnjačko-hrvatske strane izdao naredbu za napad na kolonu JNA koja mirno povlačila iz tog grada. Prema optužnici koja je 18. septembra precizirana, u napadu na vojnu kolonu ubijen je najmanje 51 vojnik, dok ih je najmanje 50 ranjeno.